

ความตกลงการค้าเสรี อาเซียน-จีน (ACFTA)

๑. ความเป็นมาความตกลงอาเซียน-จีน (ACFTA)

● เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ผู้นำอาเซียน-จีน ได้เห็นชอบให้มีการจัดตั้งคณะเจรจาอาเซียน-จีน (Trade Negotiation Committee : TNC) เพื่อจัดทำกรอบความตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจอาเซียน-จีน ที่จะใช้เป็นพื้นฐานในการจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ที่สมบูรณ์ภายใน ๑๐ ปี ซึ่งต่อมา TNC ได้สรุปผลการเจรจา และจัดทำกรอบความตกลง ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากผู้นำอาเซียน-จีน (ASEAN-China Summit) ครั้งที่ ๘ ณ กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา เมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ โดยมีกรอบในการเจรจา (Framework Agreement: FA) ครอบคลุมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจในทุกด้าน การเจรจาแบ่งเป็นการเปิดเสรีด้านการค้าสินค้า การเปิดเสรีด้านการบริการ การลงทุน ความร่วมมือทางเศรษฐกิจต่างๆ นอกจากนี้ยังได้จัดตั้ง Trade Negotiating Group เพื่อเป็นกลไกในการเจรจา โดยจะเป็นเวทีหารือระหว่างอาเซียนกับจีน ซึ่งมีไทยเป็นประธานฝ่ายอาเซียน และจัดตั้ง ASEAN Trade Negotiating Group เป็นเวทีหารือระหว่างสมาชิกอาเซียน

● การเปิดเสรีการค้าสินค้านี้ระหว่างอาเซียน-จีนภายใต้กรอบข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน (ACFTA) นั้น ได้มีการลงนามร่วมกันเมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ โดยการลดภาษีสินค้านี้ระหว่างประเทศสมาชิกนั้น สามารถแบ่งได้เป็น ๒ ส่วน คือ

๑.๑ การลดภาษีสินค้าบางส่วนทันที (Early Harvest Program) ครอบคลุมสินค้าเกษตรภายใต้พิกัดศุลกากรตอนที่ ๐๑-๐๘ (สัตว์มีชีวิตเนื้อสัตว์ที่บริโภคได้ปลาและสัตว์น้ำอื่นๆ ผลิตภัณฑ์นมและไข่ ผลิตภัณฑ์อื่นจากสัตว์ ต้นไม้และพืชมีชีวิต ผัก และผลไม้) รวมทั้งสินค้าเฉพาะ (Specific Products) ที่มีผลใช้เฉพาะกับประเทศที่ตกลงกันสองฝ่ายเท่านั้น โดยได้กำหนดให้จีนและสมาชิกอาเซียนดั้งเดิม ๖ ประเทศ เริ่มลดภาษีตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๗ และให้ลดภาษีเป็นร้อยละ ๐ ภายในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๙ แต่ให้ความยืดหยุ่นกับสมาชิกอาเซียนใหม่ ๔ ประเทศ ให้สามารถลดภาษีเหลือร้อยละ ๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๓

๑.๒ การลดภาษีสินค้าทั่วไป แบ่งเป็น ๓ รายการ ได้แก่

(๑) รายการสินค้าปกติ (Normal Track) แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ (๑) Normal Track List (I) ครอบคลุมสินค้าประมาณ ๗,๐๐๐ รายการ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๙๐ ของสินค้าที่ค้าระหว่างกัน โดยทุกประเทศสมาชิกได้เริ่มลดภาษีตั้งแต่วันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๘ และจะลดภาษีลงเป็นลำดับจนเหลือร้อยละ ๐ ภายในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓ สำหรับ ๖ ประเทศสมาชิกอาเซียนดั้งเดิมและประเทศจีน โดยได้ขยายเวลาให้เป็นภายในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๘ สำหรับ ๔ ประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ และ (๒) Normal Track List (II) ครอบคลุมสินค้าจำนวน ๑๕๐ รายการ โดยจะลดภาษีเป็นร้อยละ ๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ นอกจากนี้ ประเทศสมาชิกยังจะต้องลดภาษีสินค้าปกติอย่างน้อยร้อยละ ๔๐ ของสินค้าปกติทั้งหมด ให้มีภาษีเหลือร้อยละ ๐-๕ ภายในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๘ และจะต้องลดภาษีสินค้าปกติอย่างน้อยร้อยละ ๖๐ ของสินค้าปกติทั้งหมด ให้มีภาษีอยู่ที่ร้อยละ ๐-๕ ภายในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๐

(๒) รายการสินค้าอ่อนไหว (Sensitive Track) เป็นสินค้าที่ต้องการความคุ้มครองและต้องการเวลาปรับตัว จึงได้ให้มีระยะเวลาการลดและยกเลิกภาษีนานกว่าสินค้าปกติ โดยกำหนดเงื่อนไข ๒ ประการ กล่าวคือ (๑) ประเทศสมาชิกอาเซียนดั้งเดิมและประเทศจีน มีรายการสินค้าอ่อนไหวได้ไม่เกิน ๔๐๐ รายการ และ (๒) มูลค่าการนำเข้าของรายการสินค้าอ่อนไหวทั้งหมด ไม่เกินร้อยละ ๑๐ ของมูลค่าการนำเข้ารวม ทั้งนี้ กำหนดให้ลดอัตราภาษีเหลือไม่เกินร้อยละ ๒๐ ในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๕ และมีอัตราภาษีสุดท้ายอยู่ที่ร้อยละ ๐-๕ ในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๑ ขณะที่ประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่จะได้รับความยืดหยุ่นทั้งในด้านจำนวนสินค้าและระยะเวลาในการลดภาษีที่นานกว่า

(๓) รายการสินค้าอ่อนไหวสูง (Highly Sensitive Track) ประเทศสมาชิกอาเซียนดั้งเดิมและจีนต้องจำกัดรายการสินค้าอ่อนไหวสูงไม่ให้เกินร้อยละ ๔๐ หรือ ๑๐๐ รายการของสินค้าอ่อนไหวทั้งหมด แล้วแต่ว่าเงื่อนไขใดส่งผลให้มีรายการสินค้าอ่อนไหวสูงน้อยกว่า โดยสามารถคงอัตราภาษีไว้ได้จนถึงปีพ.ศ. ๒๕๕๘ จึงจะลดภาษีมาอยู่ที่ไม่เกินร้อยละ ๕๐ ความคืบหน้าล่าสุดในด้านการค้าสินค้าภายใต้ข้อตกลง ACFTA นั้น สินค้าในกลุ่มสินค้าปกติ

(Normal Track) ได้มีผลบังคับใช้อย่างเต็มที่โดยได้ลดภาษีเป็นร้อยละ ๐ แล้วในสินค้ากว่าร้อยละ ๙๐ ที่ค้ากันระหว่างประเทศจีน และ ๖ ประเทศสมาชิกอาเซียนดั้งเดิม ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓

๒. ภาพรวมการใช้สิทธิประโยชน์ทางการค้าภายใต้ความตกลงอาเซียน-จีน (ACFTA)

- การจัดตั้ง ACFTA ช่วยส่งเสริมให้การค้าการลงทุนระหว่างอาเซียนและจีนมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น ซึ่งในช่วง ๑๐ ปี ที่ผ่านมาการค้าระหว่างกันทวีเพิ่มขึ้นหลายเท่าตัว โดยในปี พ.ศ.๒๕๔๙ อาเซียนและจีนมีมูลค่าการค้ารวม ๑๔๐.๐๕ พันล้านเหรียญสหรัฐ และเพิ่มขึ้นมากกว่า ๒ เท่าตัวเป็น ๓๔๕.๗๖ พันล้านเหรียญสหรัฐในปี ๒๕๕๘ โดยคิดเป็นร้อยละ ๑๕.๒ ของการค้าอาเซียนทั้งหมด สำหรับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) ในปี ๒๕๔๙ FDI จากจีนมายัง ASEAN มีมูลค่าเพียง ๑.๙๖ พันล้านเหรียญสหรัฐ และเพิ่มขึ้นกว่า ๔ เท่าตัวเป็น ๘.๒๖ พันล้านเหรียญสหรัฐในปี ๒๕๕๘

- ในส่วนของปริมาณการค้าระหว่างไทยและจีน นับตั้งแต่การจัดตั้ง ACFTA ก็มีการพัฒนาเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ โดยในปี ๒๕๔๙ ปริมาณการค้าระหว่างกันมีมูลค่า ๒๕,๓๓๑.๙๕ ล้านดอลลาร์สหรัฐ และเพิ่มขึ้น ๒.๕ เท่า เป็น ๖๕,๘๒๘.๙๖ ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี ๒๕๕๙ โดยจีนเป็นตลาดส่งออกอันดับ ๒ ของไทย มีมูลค่าส่งออก ๒๓,๘๐๙.๕๕ ล้านดอลลาร์สหรัฐ สินค้าส่งออกที่สำคัญของไทยได้แก่ ยางพารา ผลิตภัณฑ์ยาง เม็ดพลาสติก-เครื่องคอมพิวเตอร์/อุปกรณ์และส่วนประกอบ เคมีภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ รถยนต์/อุปกรณ์และส่วนประกอบ แผงวงจรไฟฟ้า น้ำมันสำเร็จรูป เครื่องจักรกลและส่วนประกอบของเครื่องจักรกล ผลไม้สด/แช่เย็น/แช่แข็งและแห้ง ข้าว เครื่องใช้ไฟฟ้าและส่วนประกอบอื่นๆ เหล็ก/เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ เป็นต้น ทั้งนี้ ในช่วงปี ๒๕๖๐ (ม.ค.-ก.ค.) สินค้าส่งออกของไทยไปจีนส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุตสาหกรรม (ร้อยละ ๗๐.๔๖) รองลงมาคือ สินค้าเกษตรกรรม (กลีกรวม,ปศุสัตว์,ประมง) (ร้อยละ ๒๑.๙๖) สินค้าแร่และเชื้อเพลิง (ร้อยละ ๔.๗๘) สินค้าอุตสาหกรรมการเกษตร (ร้อยละ ๒.๗๙) สำหรับการนำเข้าจากจีนมีมูลค่า ๔๒,๐๑๙.๑๒ ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยสินค้านำเข้าที่สำคัญได้แก่ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ เครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน เคมีภัณฑ์ ส่วนประกอบและอุปกรณ์ยานยนต์ เครื่องคอมพิวเตอร์/อุปกรณ์และส่วนประกอบ เหล็ก/เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์พลาสติก สินแร่โลหะอื่นๆ/เศษโลหะและผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์โลหะ แผงวงจรไฟฟ้า ลวดและสายเคเบิล ผ้าฝ้าย ปุ๋ยและยากำจัดศัตรูพืชและสัตว์ เครื่องใช้เบ็ดเตล็ด เป็นต้น โดยในช่วงปี ๒๕๖๐ (ม.ค.-ก.ค.) สินค้านำเข้าส่วนใหญ่ของไทยจากจีนเป็นสินค้าประเภทสินค้าทุน (ร้อยละ ๓๖.๗๒) รองลงมา ได้แก่ สินค้าวัตถุดิบและกึ่งสำเร็จรูป (ร้อยละ ๓๕.๒๘) สินค้าอุปโภคบริโภค (ร้อยละ ๒๐.๒๐) ยานพาหนะและอุปกรณ์การขนส่ง (ร้อยละ ๗.๓๕) สินค้าเชื้อเพลิง (ร้อยละ ๐.๓๙) และอาวุธ ยุทโธปกรณ์ และสินค้าอื่นๆ (ร้อยละ ๐.๐๖)

- เมื่อพิจารณาการใช้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีศุลกากรของภาคการส่งออกและนำเข้าระหว่างไทยและจีน ภายใต้ความตกลง ACFTA พบว่ายังอยู่ระดับปานกลาง โดยในปี ๒๕๕๗ การส่งออกมีอัตราการใช้สิทธิประโยชน์อยู่ที่ร้อยละ ๖๓.๒ และการนำเข้าอยู่ที่ร้อยละ ๖๗.๒ โดยกลุ่มสินค้าที่ควรส่งเสริมให้มีการใช้สิทธิประโยชน์เพิ่มเติมจากความตกลง ACFTA เพื่อเพิ่มมูลค่าการค้าของทั้งสองประเทศ อาทิ อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องหนัง ผลิตภัณฑ์ยา กระดาษ ไม้ และยานยนต์

๓. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียนได้รับประโยชน์จากความได้เปรียบของสิทธิประโยชน์ภายใต้ความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน อาทิ อัตราภาษีนำเข้าต่ำกว่าประเทศ/ กลุ่มประเทศอื่น ซึ่งจะช่วยเพิ่มความสามารถในการเข้าสู่ตลาดจีนซึ่งเป็นตลาดขนาดใหญ่ โดยมีประชากรถึง ๑,๓๐๐ ล้านคน นอกจากนี้ยังได้รับประโยชน์ในการบริโภคสินค้านำเข้าจากจีนที่มีราคาถูก โดยเฉพาะสินค้าวัตถุดิบ เครื่องจักร และสินค้าทุนอื่นๆ ซึ่งจะทำให้ต้นทุนการผลิตของไทยลดลง และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในตลาดต่างประเทศมากขึ้น

๔. ความคืบหน้า

● รัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนกับจีนลงนามในพิธีสารเพื่อแก้ไขกรอบความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจและความตกลงในส่วนที่เกี่ยวข้องระหว่างประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) กับสาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย โดยพิธีสารดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีนให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับสภาพการค้าในปัจจุบัน โดยครอบคลุมทั้งด้านการค้าสินค้า (กฎถิ่นกำเนิดสินค้า ข้อบทด้านพิธีการศุลกากรและการอำนวยความสะดวกทางการค้า) การค้าบริการ การลงทุน และความร่วมมือทางเศรษฐกิจและด้านเทคนิค

● พิธีสารฯ กำหนดให้อาเซียนและจีนเจรจาประเด็นค้างต่าง ๆ ๓ ประเด็น ดังนี้

(๑) การเปิดเสรีสินค้าอ่อนไหวเพิ่มเติม (ภายใน ๒ ปี นับจากวันที่เริ่มเจรจา)

(๒) การเจรจากฎเฉพาะรายสินค้า (ภายใน ๑ ปี นับจากวันที่พิธีสารฯ มีผลใช้บังคับ)

(๓) การปรับปรุงความตกลงด้านการลงทุน (ภายใน ๓ ปี นับจากวันที่พิธีสารฯ มีผลใช้บังคับ ยกเว้นประเทศภาคีจะเห็นพ้องร่วมกันเป็นอย่างอื่น)

● พิธีสารฯ มีผลใช้บังคับแล้วตั้งแต่ ๑ ก.ค. ๕๙ โดยมีผลบังคับใช้เฉพาะจีน เวียดนาม สิงคโปร์ สปป.ลาว เมียนมา บรูไน มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และไทย ทำให้ปัจจุบันเหลือเพียง ๒ ประเทศได้แก่ กัมพูชา อินโดนีเซีย ที่อยู่ระหว่างการดำเนินการกระบวนการภายในเพื่อให้พิธีสารมีผลใช้บังคับ (พิธีสารมีผลบังคับใช้กับไทยตั้งแต่วันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๐ เป็นต้นไป) โดย ที่ประชุม AEM-MOFCOM ครั้งที่ ๑๙ เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๙ ณ สปป.ลาว ขอให้สมาชิกอื่นเร่งดำเนินการภายในโดยเร็ว และมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเร่งรัดการเจรจาตามแผนงาน (Future Work Program) เพื่อให้แล้วเสร็จตามกำหนด ได้แก่ การปรับปรุงกฎถิ่นกำเนิดสินค้าให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี การเร่งลดภาษีในรายการสินค้าอ่อนไหวให้แล้วเสร็จภายใน ๒ ปี และการปรับปรุงการคุ้มครองและการเปิดเสรีการลงทุนให้แล้วเสร็จภายใน ๓ ปี นับจาก ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙

๕. เป้าหมายการค้า / การลงทุนอาเซียน-จีน

● ผู้นำอาเซียนและจีนตั้งเป้าหมายมูลค่าการค้าสองฝ่ายระหว่างกันไว้ที่ ๕ แสนล้านเหรียญสหรัฐ ในปี ๒๕๕๘ ต่อมา ในปี ๒๕๕๖ ผู้นำสองฝ่ายได้ตั้งเป้าหมายการค้าสองฝ่ายระหว่างกันไว้ที่มูลค่า ๑ ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ในปี ๒๕๖๓

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

กระทรวงพาณิชย์

พฤศจิกายน ๒๕๖๐